

ПРЕДГОВОР.....	III
----------------	-----

САДРЖАЈ.....	V
--------------	---

Увод

Основи права као самостална дисциплина

I глава – ОПШТА ЗНАЊА О ОСНОВИМА ПРАВА

1. Појам Основа права.....	2
2. Предмет Основа права.....	3
3. Метод Основа права.....	5
4. Однос Основа права према другим дисциплинама.....	6
4.1. Однос према правним научним дисциплинама.....	7
4.2. Однос према „неправним” научним дисциплинама.....	7
4.3. Однос према Филозофији права.....	9
4.4. Однос према Правној филозофији.....	12

II глава – ПОРЕКЛО ОСНОВА ПРАВА И КЊИЖЕВНОСТ

1. Настанак и развој Основа права.....	13
2. Књижевност.....	17

НАПОМЕНЕ.....	25
---------------	----

ПРВИ ОДЕЉАК ПОЈАМ ДРЖАВЕ

I глава – ДРЖАВА КАО ДРУШТВЕНА И ПРАВНА ПОЈАВА

1. Држава као друштвена организација	30
2. Три значења државе	33
3. Елементи државе	33
3.1. Простор и време државе	34
3.2. Становништво државе	37
3.3. Државна (суверена) власт	40
4. Међусобни утицај и значај елемената државе	44

II глава – УЛОГА ДРЖАВЕ И ЊЕНЕ ПРОМЕНЕ

1. Функција државе	46
2. Промене у државном и правном поретку	48
3. Настанак и престанак државе	49

III глава – ДРЖАВНА ОРГАНИЗАЦИЈА

Први одсек – ДРЖАВА КАО ОРГАНИЗАЦИЈА

1. Појам државне организације	53
2. Начела државне и правне организације	56
3. Државно службено лице и државни орган	60
4. Врсте државних службених лица и њихов положај према држави	63
5. Својства државних органа	67

Други одсек – ГЛАВНЕ ВРСТЕ ДРЖАВНИХ ОРГАНА

1. Оружани и цивилни органи	70
2. Демократски и бирократски органи	71
3. Одлучујући и извршујући органи	73
4. Политички и стручни органи	74
5. Инокосни и зборни органи	75

1. Организација државне власти	78
1.1. Централна и нецентрална власт	79
1.2. Централизација и децентрализација	80
1.3. Самоуправа и аутономија	84
2. Главне врсте власти у државној организацији	88
2.1. Законодавство	88
2.2. Управа	90
2.3. Судство	91
2.4. Интерференција законодавне, управне и судске власти	93

V глава – ОБЛИЦИ ДРЖАВЕ

Први одсек – УЧЕЊА О ОБЛИКУ ДРЖАВЕ И ЊЕГОВ ПОЈАМ

1. Одређивање идеалног и најбољег облика државе	97
1.1. Античко учење о облицима државе	98
1.2. Средњовековно учење о облицима државе	99
1.3. Нововековне теорије о облицима државе	100
1.4. Савремене теорије о облицима државе	103
2. Појам и главни облици државе	104

Други одсек – ГЛАВНИ И КАРАКТЕРИСТИЧНИ ОБЛИЦИ ДРЖАВЕ

1. Облици државне власти	106
1.1. Јединство власти	106
1.2. Подела власти	110
2. Облици политичког режима	117
2.1. Демократија	117
2.2. Аутократија	131
3. Облици државног уређења	135
3.1. Јединствена (једноставна и сложена) држава	135
3.2. Савези држава	139
4. Облици владавине	146
4.1. Монархија	146
4.2. Република	150

I глава – ОДРЕЂИВАЊЕ ПОЈМА ПРАВА

1. Може ли право да се сазна, одреди и дефинише 157
2. Три равни у којима се простире право 164
3. Главна значења права 167
4. Заједничко у појму права 168

II глава – ВРСТЕ ПРАВА

1. Државно право 176
2. Друштвено право 176

ТРЕЋИ ОДЕЉАК ОДНОС ДРЖАВЕ И ПРАВА: ПРАВНА ДРЖАВА – ВЛАДАВИНА ПРАВА

I глава – ОДНОС ДРЖАВЕ И ПРАВА

1. Одређивање односа државе и права 179
2. Утицај државе на право 186
3. Утицај права на државу 188

II глава – ПРАВНА ДРЖАВА - ВЛАДАВИНА ПРАВА

1. Учења о правној држави – владавини права 192
2. Појам правне држава - владавине права 197
3. Услови и средства за постојање и остваривање правне државе - владавине права 198
4. Правна држава – владавина права и правна култура 202
5. Правна држава - владавина права и стање државне нужде 207

НАПОМЕНЕ 211

УВОД
ОПШТИ ПОЈАМ И САСТАВ ПРАВНОГ ПОРЕТКА

1. Појам правног поретка	220
2. Састав правног поретка	223
3. Стање правног поретка	225

ПРВИ ОДЕЉАК
НОРМАТИВНИ ЕЛЕМЕНТ ПРАВНОГ ПОРЕТКА

I глава – ПРАВНА НОРМА

Први одсек – ПРАВНА НОРМА КАО ПРАВИЛО

1. Правна норма као друштвено правило	228
2. Појам правне норме	230
3. Састав правне норме	231
3.1. Претпоставка диспозиције	232
3.2. Диспозиција	232
3.3. Претпоставка санкције	236
3.4. Санкција	237
4. Врсте правних норми	240
5. Повезивање правних норми	241

Други одсек – ВАЖЕЊЕ ПРАВНИХ НОРМИ И ЊИХОВ СИСТЕМ

1. Важење правних норми у простору	244
2. Важење правних норми у времену	245
3. Позитивно право	248
4. Систем позитивног права	248
4.1. Појам система права	248
4.2. Састав система права	250
4.3. Врсте права према правним областима	252

II глава – ПРАВНИ АКТ

1. Појам правног акта	257
2. Доношење правног акта	259
3. Облик (форма) правног акта	259
4. Садржина (материја) правног акта	261
5. Формални и материјални појам правног акта	261

III глава – ОПШТИ ПРАВНИ АКТИ (ИЗВОРИ ПРАВА)

Први одсек – ПОЈАМ И ВРСТЕ ИЗВОРА ПРАВА

1. Уопште о појму и врстама извора права	264
2. Формални извор права	266
3. Стварање формалних извора права	268

Други одсек – НАЈВАЖНИЈИ ФОРМАЛНИ ИЗВОРИ ПРАВА

1. Закон	272
1.1. Општи појам закона	273
1.2. Устав	274
1.3. Законик (кодификација)	276
1.4. Обични закони	279
1.5. Посебни закони и закони који то нису	279
1.6. Сличности и разлике између устава и закона (и подзаконских прописа)	281
1.7. Законодавни поступак	282
2. Државни општи акти нижи од закона (подзаконски прописи)	283
3. Акти друштвених организација (аутономно право)	285
4. Уговор	289
5. Обичај и обичајно право	290
6. Судска пресуда (судски прецедент)	294
7. Судска пракса и пракса других органа	295
8. Правна наука	296

IV глава – ПОЈЕДИНАЧНИ ПРАВНИ АКТИ	299
1. Појам и подела појединачних правних аката	299
1.1. Потпун појединачни правни акт	300
1.2. Непотпун појединачни правни акт	301
2. Најважније врсте појединачних правних аката	301
2.1. Управни акт	302
2.2. Правни посао	302
2.3. Судски акт	303
3. Правна празнина и тзв. слободно стварање права	304

ДРУГИ ОДЕЉАК

ФАКТИЧКИ ЕЛЕМЕНТ ПРАВНОГ ПОРЕТКА

I глава – СУБЈЕКТ ПРАВА

1. Правна личност, субјект права и њихове врсте	307
1.1. Физичко лице	308
1.2. Правно лице	312
2. Заступник	315
3. Људске радње у односу на право	316
4. Облик (форма) материјалног акта	316
5. Објект права	317

II глава – ПРАВНИ ОДНОС

1. Појам, састав и врсте правног односа	318
2. Правно овлашћење	320
2.1. Субјективно право	321
2.2. Надлежност	322
2.3. Право на правну заштиту	323
2.4. Злоупотреба правног овлашћења	324
3. Правна обавеза	327
4. Правно стање	328

5. Настанак, промена и престанак правних односа	329
6. Правна чињеница.	330

III глава – ТУМАЧЕЊЕ ПРАВА

1. Појам и значај тумачења права.	333
2. Предмет тумачења права.	335
3. Тумачење права и правне празнине (тумачење у ужем и ширем смислу)	336
4. Врсте тумача и тумачења права	337
5. Средства тумачења права	339
6. Поступак тумачења права	340
7. Језичко тумачење и значење правне норме	340
8. Право значење правне норме	342
9. Средства и врсте тумачења за утврђивање правог значења код тумачења у ужем смислу.	346
10. Средства за утврђивање правог значења попуњавањем правних празнина код тумачења у ширем смислу	348
11. Упоредивање језичког и правог значења.	353

IV глава – ПРИМЕНА ПРАВА

Први одсек – ПОЈАМ И ПОСТУПАК ПРИМЕНЕ ПРАВА

1. Појам, особине и врсте примене права	357
2. Поступак примене правне норме	360
3. Утврђивање чињеница	361
3.1. Докази	363
3.2. Претпоставке	364
3.3. Фикције	364
4. Правно закључивање	365
5. Непосредна примена и остваривање права	366

Други одсек – ПРАВНИ ОБЛИК

1. Појам и елементи правног облика	368
2. Злоупотреба правног облика	371

ТРЕЋИ ОДЕЉАК
ЗАКОНИТОСТ КАО ЕЛЕМЕНТ ПРАВНОГ ПОРЕТКА

XIII

1. Законитост	373
1.1. Појам законитости	373
1.2. Облици законитости	374
1.3. Облици незаконитости и њихове карактеристичне врсте	376
1.4. Особине законитости	378
1.5. Однос законитости према другим сродним начелима	379
2. Правна снага	380
3. Правно средство	381
4. Санкције због незаконитости аката	383
5. Правоснажност	386
6. Ступање на снагу	388
7. Извршност	390

ЧЕТВРТИ ОДЕЉАК
ВРЕДНОСНИ ЕЛЕМЕНТ ПРАВНОГ ПОРЕТКА

1. Правда	394
2. Правичност	395
3. Слобода	395
4. Људско достојанство	396
5. Сигурност	397
6. Једнакост	398
7. Ред	398
8. Мир	399
9. Целисходност	399
10. Делотворност	400
11. Чисто техничке правне вредности	400
НАПОМЕНЕ	401

I глава – ХОЛИСТИЧКА ПРАВНА ТЕОРИЈА

1. Учење о целини	406
1.1. Појам целине	406
1.2. Примитивни холизам и модерни холизам	407
2. Модерно холистичко учење	409
2.1. Холистички идеализам	409
2.2. Холизам историјске правне школе и биолошки холизам у тзв. органским теоријама о праву и држави	410
2.3. Социолошко-солидаристичка варијанта холизма (и вулгарни холизам)	412
2.4. Вредни примери у српској правној мисли	413

II глава – ПРАВО КАО ХОЛИСТИЧКА ПОЈАВА

1. Холистичка прожетост права	421
1.1. Спољашњи правни холизам	422
1.2. Унутрашњи правни холизам	423
2. Главни правни системи	434
2.1. Правни системи Истока	434
2.2. Правни системи Запада	436
3. Правни транспланти	440
НАПОМЕНЕ	443
ИСПИТНА ПИТАЊА	447